

культури. Зважений підхід до виконання цього надзвичайно важливого завдання передбачає всебічне дослідження різних аспектів поступального розвитку матеріальної і нематеріальної культури певного етносу з урахуванням специфічного вкладу у цю скарбницю всіх народностей, які у минулому мешкали на відповідній території. У зв'язку з цим варто наголосити на необхідності стимулювання молодих представників проектної еліти до встановлення різнопланових зв'язків між сучасністю та архетипічними образами власної національної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дида І. Проблема вивчення і творчого застосування студентами традиційних рис української архітектури / І. Дида // // Досвід та перспективи розвитку міст України. – К.: Діпромісто, 2004. – Вип. 6. – С. 115-122.
2. Лінда С. М. Історизм у розвитку архітектури: автореф. дис. ... д-ра архіт. : 18.00.01 / С. М. Лінда; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л., 2013. - 34, [6] с.
3. Черкес Б.С. Національна ідентичність в архітектурі міста / Б.С. Черкес. – Львів.: Львівська політехніка, 2008. – 268 с.; іл.
4. Шебек Н. М. Особливості формування архітектурно-планувальної композиції центральної частини м. Чернігова / Н. М. Шебек, Н. В. Любавіна // Региональные проблемы архитектуры и градостроительства. – Одесса: Астропринт, 2007. – Вып. 9-10. Теория и практика. – С. 49-57.

*Ярослав Боднар
(Київ, Україна)*

ТЕМА ТРАДИЦІЙ У СУЧАСНИХ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ПРАКТИЧНОМУ ФОРМУВАННІ ДИЗАЙНУ ЖИТЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Відзначається, що сучасне житлове середовище формується під активним впливом науково-технічного прогресу, тому для його естетичного розвитку характерною є тенденція уніфікації. У зв'язку з цим стала актуальною проблема збереження традицій. Це усвідомлюється і проектантами і дослідниками житла. Аналіз проблемної ситуації дав змогу поставити на порядок денний конкретні завдання. Подано перелік цих завдань.

На початку 90-х років, тобто з моменту проголошення незалежності України, мистецтвознавці активно і цілеспрямовано взялися за дослідження української національної тематики, перетворивши цей напрямок у своєрідний фронт боротьби за незалежність. За відносно короткий термін по цій тематиці захищено десятки дисертацій, написана низка монографій. Цим самим зроблено значний прорив у розвитку наукових уявлень про українське національне мистецтво. І сьогодні тут продовжується процес інтенсивного відвоювання своїх «законних територій» на карті історії європейського мистецтва. Мистецтвознавці намагаються довести свою наукову галузь до рівня повного історико-інформаційного забезпечення на зразок того, що має місце у розвинених країнах Європи.

Але єдиного лейтмотиву, який відповідав би ідейним проблемам суспільства в цій галузі не існує. Водночас фактом є те, що в окремих дослідженнях мета досягнення ідейної цілісності мистецтвознавства так чи інакше переслідується. В силу свого історичного характеру така мета виникає сама по собі. У зв'язку з цим ключове значення темі традицій у мистецтвознавчих дослідженнях надається автоматично. Врешті-решт, увагою до теми традицій підтверджується відповідність мистецтвознавчих досліджень, актуальним ідейним завданням сучасної науки в цілому.

Одним із найголовніших напрямків дослідження традицій виступає дизайн індивідуального житла. На жаль, у зв'язку з активізацією процесів глобалізації в сучасному дизайні народне індивідуальне житло поступово втрачає свою національну своєрідність. Збереження національної своєрідності стало завданням світового значення. Україна не виняток. Вплив науково-технічного прогресу привів до появи і домінування тенденції уніфікації у процесі естетичного розвитку сучасного житлового середовища.

Та разом з тим, спостерігається свідоме намагання проєктантів відобразити в дизайні житлового середовища естетичні риси, які притаманні певній культурі, території, нації. Такі риси, як правило, виходять за рамки стихійного дизайн-процесу і вносять в його зміст ознаки прогресу та вдосконалення. Адже народна матеріальна культура, до якої входить і житлове будівництво, була і залишається складним явищем, сформованим у системі соціально-економічних, історичних, географічних, етнічних та інших чинників. Сукупно вони визначили етнічні обриси матеріальної культури, її регіональну своєрідність. Народна матеріальна культура, відповідно, один з найважливіших каналів передачі міжпоколінної етнокультурної інформації.

У реальному проєктуванні такі фактори, як правило, ігноруються. Це призводить до втрати етнокультурної виразності дизайну житлового середовища та ознак його територіальної приналежності. Це також ускладнює гармонізацію предметних форм у житловому середовищі. У зв'язку з цим, актуальною стає потреба відродження культурних традицій українського народу, виявлення взаємозв'язку і стимулювання взаємодії сучасних і традиційних принципів організації житлового простору. Цілеспрямований аналіз проблемної ситуації дає змогу поставити перед мистецтвознавцями конкретні завдання з метою її подолання.

Вони наступні:

1) систематизувати шляхи розвитку індивідуального житлового будівництва на території України, спираючись на літературні джерела, наявні археологічні дослідження та пам'ятки архітектури, виокремлюючи естетичну специфіку житла у різних часових межах та історично-етнографічних регіонах;

2) узагальнити досвід формоутворення предметно-просторового середовища народного житла, визначивши та систематизувавши фактори, що впливають на цей процес;

3) визначити типологію традиційного житла у контексті поставленої мети, показавши функціонально-конструктивні та композиційно-планувальні особливості просторової організації житла слов'ян;

4) дати перелік основних планувальних та художньо-образних елементів, які становлять базу для створення об'єктів та зразків сучасного житлового середовища;

5) сформулювати основні художні тенденції формоутворення предметно-просторового середовища житла на території України, використовуючи особливі ознаки, що притаманні виключно українському народному житловому будівництву та важливі для проєктування сучасного українського національно спрямованого архітектурного простору;

6) визначити принципи, засоби та методи застосування народних традицій у сучасному дизайні інтер'єрів, вказавши пріоритетні напрямки перспектив розвитку;

7) запропонувати варіанти сучасного житлового інтер'єру з характерними ознаками українського народного індивідуального житлового будівництва.

Разом з тим, виходячи з потреби реального втілення традицій, сформулювати і оприлюднити настанови, згідно з якими формується образ архітектурно-предметного середовища. Зокрема це:

– формування художнього образу шляхом відображення духовного і психічно-інтелектуального світогляду народу у формах архітектурно-предметного середовища, осмислення сенсу символів через знаки (вираження ідеї у формі);

– використання національно-культурних моделей світобудови як смислової основи композиції архітектурно-предметного середовища; досягнення єдності ідеї – форми – образу;

– виявлення ієрархії та взаємозв'язків факторів (природа, етнос, побут, архітектура) за емоційним та інформаційно-формотворчим потенціалом;

– розгортання традиції та новаторства: використання змістів минулого в сучасності, а також національно-культурних моделей світобудови як смислової основи композиції сучасного житлового простору.

Таким чином, йдеться про спробу об'єднати широкий спектр історико-культурологічних формально-графічних, геометричних та комп'ютерно-технологічних питань у єдину систему для проектування національно спрямованої архітектури житлового простору. Такий підхід сприятиме інтеграції надбань української культури в сучасну проектну практику і розширить можливості формоутворення сучасного індивідуального житла з національною колористикою.

Даний підхід передбачає водночас використання в дизайн-процесі загальних та регіональних особливостей народного житлового будівництва, композиційно-планувальних характеристик, функціонально-конструктивних елементів, а також визначення ролі українського житла в системі національної культури. З нього випливає потреба комплексного огляду народного житла та виявлення впливу культурологічних факторів на структуру, зміст та геометрію композиційних форм. Разом з тим, він розкриває нові можливості щодо методики детального аналізу символіки українського народного житла з урахуванням символічних та геометричних характеристик, формотворчих чинників та природи виникнення символічних мотивів, їх гармонійних, композиційних та архітектонічних закономірностей, кольорографічних і числових даних. Це означає можливості впливу на сучасний дизайн-процес та формування джерельної бази символічно-знакових систем, які стають основою сучасного дизайн-процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куць О. С. Об'єкти сучасного інтер'єру – уособлення давніх традицій, носії цінної інформації / О.С. Куць ; Луцький національний технічний університет // Наукові нотатки – 2008. – № 22. – С. 180 - 187.
2. Георгієва О. С. Художньо-графічна пропозиція втілення національних ознак в сучасних житлових приміщеннях / О.С. Георгієва // Вісник Харківської Державної академії дизайну і мистецтв. – 2012. – № 1. – С. 19 - 22. – (Мистецтвознавство).
3. Михайленко В.Є. Основні кроки на шляху від традиційного символу до цілісного образу сучасного інтер'єру / В.Є. Михайленко О. С. Георгієва; Луцький національний технічний університет // Наукові нотатки. — 2012. – № 37. – С. 233 - 239.

УДК (72.012+747):39(=161.2):378(477.54)

*Вікторія Бондаренко, Іван Ікол
(Харків, Україна)*

ТВОРЧЕ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙ ЕТНОДИЗАЙНУ В АРХІТЕКТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ)

Українське мистецтво має великі і різноманітні традиції в напрямку декоративно-прикладних ремесел. Серед них: вишивка, гончарство, килимарство, декоративний розпис, ковальська справа та інші. Частина з них знаходить застосування в сучасному архітектурному середовищі. Сьогодні традиції етнодизайну більш за все вживаються в інтер'єрах громадських будівель. Ці творчі задачі активно вирішуються в навчальному процесі Харківської державної академії дизайну і мистецтв.